

112 'Wat in het verleden is gebeurd, is volstrekt niet relevant'

Soms moet ik m'n best doen om mijn doorgaans goede humeur te bewaren, heel soms lukt dat niet. Dat overkwam me, terwijl we nog maar een dag thuis waren na een geweldige vakantie. Ik was in een heel goede stemming en dan gebeurt het volgende.

Ik sla de ochtendkrant open, niet voorbereid op wat me te wachten staat. Ik zie een groot artikel over het falende Nederlandse antirookbeleid¹. Voordat ik het echt begin te lezen, zigzag ik wat door de twee pagina's tekst. Mijn oog valt op een uitspraak van Floris Italianer, directeur van de Hartstichting. Hij heeft – zo schrijft de journalist – geen behoefte aan een terugblik. *“Wat er in het verleden is gebeurd, is volstrekt niet interessant. Ik ben van het vooruit kijken. Voor reflectie over het verleden heb ik geen tijd.”* Ik kan niet geloven wat ik meen te hebben gelezen, dus nog een keer: *“Ik ben van het vooruit kijken. Voor reflectie over het verleden heb ik geen tijd.”* Ja hoor, het staat er echt, m'n ogen doen pijn. Zou zijn Raad van Toezicht al bijeen zijn gekomen? Heeft-ie misschien al zelf zijn ontslag genomen? Een bestuurder die zo denkt en er ook naar handelt? Wat moet een land met dit type bestuurders? Ik krijg last van plaatsvervangende schaamte.

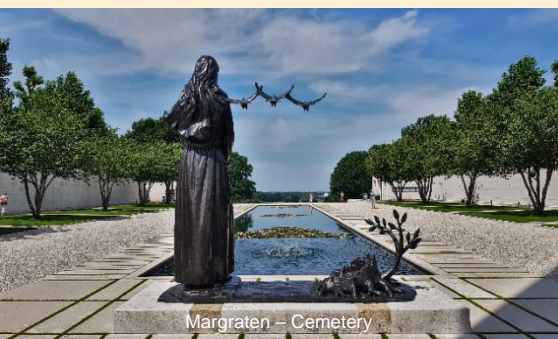
Italianer is een slimme econoom, geen onbekende in de gezondheidszorg, ik weet er van. Nog jong, maar toch al weer zes jaar directeur van de Hartstichting. Hij was – toen hij aan die functie begon – vast ook al *'van het vooruit kijken'*. Maar na zes jaar mag je ook wel eens omkijken, toch?! Nee, hij niet, want hij houdt niet van evalueren – zo noemen we dat: evalueren. Anderen doen dat overigens wel en hun conclusie over het antirookbeleid is keihard: 'de overheid en veel beleidmakers lijden aan terminale ondeskundigheid.' Ja, want de prijs van het falende beleid is onaanvaardbaar hoog: als deze bestuurder de moed had om te kijken, daar even de tijd voor te nemen, zou hij over die zes jaar 120.000 tabaksdoden zien. Toch lees ik: *'wat er in het verleden is gebeurd, is volstrekt niet interessant!* O ja, hij is *'van het vooruit kijken'*, een man van de toekomst. Welnu, volgend jaar – ik ben nu ook even *'van het vooruit kijken'* – weer 20.000 en zeker nog tot 2030: elk jaar 20.000. Echt waar – 20.000 doden.

Een van zijn collega's van het antirookbeleid, directeur Michael Rutgers van het Longfonds, heeft ook zo zijn eigen, bijzondere wijsheid: *'Als je maar lang op het aambeeld blijft hameren, dan kom je er uiteindelijk wel.'* Oh ja? Hij hamert al dertien jaar op hetzelfde aambeeld, maar succes? 'Het had wel effectiever kunnen zijn', erkent hij. Geen wonder! Ik stond als jongentje te kijken naar Poppe, de hoefsmid in Zwolle. Fascinerend, want de man werkte zich in het zweet. Hij wist wat Rutgers blijkbaar niet weet: je moet het ijzer smeden als het heet is. En dat is maar heel even. Daarna kun je hameren wat je wilt, maar er gebeurt niets meer. Het resultaat van al dat gehamer: Nederland staat tweede in Europa. Ik bedoel dat Nederland de op één na slechtste is. Van de totale sterfte aan kanker is in Nederland 24% het gevolg van longkanker. Alleen Hongarije doet het nog slechter. Dat is dus het resultaat als je *'van het vooruit kijken bent'*,

'als je maar lang op het aambeeld blijft hameren'. Deze twee bestuurders – het ontbreekt ze blijkbaar aan lef om in het verleden te kijken. Want ja, daar is moed voor nodig. En tijd. Tijd om moedig te zijn.

Inmiddels ben ik wel weer in de goede stemming om terug te kijken op onze vakantie-ervaringen. Wat genoten we van de

tocht door de Pyreneeën, van de oneindige vlaktes in midden Spanje, wat werden we stil van de schoonheid van een klooster. Het strand, de zee, de stadsgesichten, de terrassen. Spanje is een heerlijk land. En toch ook weer La France, Provence, de Mont Ventoux – je hebt er over kunnen lezen. Bourgogne, Beaune met zijn Hotel-Dieu des Hospices uit 1443 (verdraaid, nu denk ik toch weer aan die woorden: *‘Wat is in het verleden is gebeurd, is volstrekt niet relevant’*). En wat dacht je van Limburgs Heuvelland, waar we – weliswaar met de e-bike – fantastisch fietsten, wat een mooi landschap.

We bezochten op onze laatste vakantie-dag – niet voor het eerst – The Netherlands American Cemetery and Memorial in Margraten. Meer dan 8000 jonge mannen en vrouwen waren er bij toen in die verschrikkelijke dagen van het voorjaar 1945 de geschiedenis bezig was een bladzijde om te slaan. Ze waren er bij, deden wat van ze gevraagd werd, probeerden het kwaad te keren en betaalden met hun leven. In de hartverscheurende stilte en schoonheid van Margraten lees ik namen. hoor ik de hartenkreet van hun ouders, hun geliefden.

Als je de geschiedenis kent en ter harte neemt, leid je niet vanzelf een beter leven. Het doet je wel stilstaan bij waar we

vandaan komen. Dat ik – op twee jaar na – mijn hele leven al in vrede mag leven is – in het licht van het Europese verleden – niet minder dan een wonder. Waar ik ook ben in Europa, overal ervaar ik de noodzaak om samen te leven. We zullen er dan misschien niet in slagen het goede tot stand te brengen. Maar als we er wel in slagen om sámen het kwade te voorkomen, hebben we geleerd van de geschiedenis, van wat in het verleden is gebeurd.

Wat was onze vakantie bijzonder, heerlijk en goed.

1. ‘De sjoemelsigaret’ is een boek van Trouw-journalist Joop Bouma over het falende rookbeleid. In Trouw van 21 juni 2019 stond in het katern De Verdieping (blz. 2 en 3) een voorpublicatie.

Muziek 32 1. Als ik naar de vrouw van Margraten kijk, hoor ik het lied over de liefde van een moeder, die reikt tot over het graf! Haar liefde voor *Danny Boy*, die ten strijde moet trekken nu de doedelzakken hem roepen. Een traditional, en wat een mooie. Zeker als het lied gezongen wordt door Thomas Quasthoff, bariton. [Luister maar](#) naar en [lees meer](#) over dit lied.

2. Wist je dat een cello kan zingen? De Tjechische componist Antonin Dvorak laat het je horen in het [Adagio](#) van zijn Celloconcert. Meer weten? Klik [hier](#).